

06.05.2019

Jakelussa mainituille

Viite

Asia

Ohjauk Käytänteiden uudistaminen sopimuskaudelle 2021–2024, rahoituslaskelmat ja vuoden 2019 toimintaa koskeva raportointi**Ohjauksen ja palautemenettelyn uudistaminen sopimuskaudella 2021–2024**

Korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituskäytännöillä vahvistetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen (korkeakoulujen) dynaamista kehitystä koulutuksessa, tutkimuksessa ja innovaatiotoiminnassa. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on vastuu hallinnonalastaan ja osana sitä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen ohjauksesta ja valvonnasta. Ohjauksessa syvennetään ministeriön ja korkeakoulujen välistä strategista vuoropuhelua korostaen korkeakoulujen autonomiaa ja korkeakoulujen yhteiskuntavastuuta. Vuorovaikutteisella ja vaiheistetulla prosessilla tuetaan korkeakoulujen strategioiden valmistelua ja toimeenpanoa. Samalla edistetään korkeakoulujen välistä yhteistyötä sekä vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa.

Sopimuskauden 2021–2024 valmistelu käynnistettiin korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa marraskuussa 2018. Keskiössä olivat toimintaympäristön tilannekuva sekä toimet sopimusvalmisteluprosessin avoimuuden ja keskinäisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi. Valmistelua jatkettiin korkeakoulujen suunnittelujohdon kanssa helmikuussa 2019. Ohjauk Käytänteiden uudistamista linjaava keskustelu käytiin rehtoreiden kanssa maaliskuussa 2019. Tämä ohjekirje on laadittu käytyjen keskustelujen pohjalta.

Sopimusneuvottelut. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen väliset kauden 2021–2024 sopimusneuvottelut käydään touko-kesäkuussa 2020. Korkeakoulu- tai konsernikohtainen ajankohta sovitaan tammikuussa 2020. Ministeriön ja korkeakoulujen välillä laadittavat sopimukset ovat aiempaa lyhyempiä ja strategisempia (liite 1).

Ministeriöllä on valmius käydä korkeakoulukonsernien kanssa sopimusneuvottelut yhtenä kokonaisuutena. Näissä tapauksissa voidaan laatia koko konsernia koskeva sopimus, johon sisältyvät myös korkeakoulukohtaiset tavoitteet ja määrärahat. Opetus- ja kulttuuriministeriölle pyydetään ilmoittamaan **11.10.2019 mennessä**, mikäli korkeakouluilla on yhteinen tahtotila käydä sopimusneuvottelu korkeakoulukonsernina ja laatia konsernia koskeva sopimus.

Rahoitusmalli. Ammattikorkeakoulujen¹ ja yliopistojen² rahoitusmallit uudistavista säädösmuutoksista päätettiin tammikuussa 2019. Asetuksia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä valtion rahoitusta vuodelle 2021.

Palautemenettely. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen osana ministeriö tuottaa määräväleihin korkeakoululaitoksen tilaa kuvaavan katsauksen sekä antaa korkeakouluille korkeakoulukohtaista palautetta sopimusneuvottelun yhteydessä ja korkeakouluvierailun aikana. Korkeakoulujen käytettävissä on Vipunen – tietopalvelussa³ yksityiskohtaisen tilastoaineiston lisäksi vuosittain päivittyvät asemointi-indikaattorit. Suomen Akatemian avoimien tietovarantojen lisäksi korkeakouluilla on mahdollisuus erityisesti strategioiden valmistelun tueksi pyytää Akatemialta yksityiskohtaisempaa profiloitumista ja vahvuus/nousevia aloja koskevia tietoaineistoja käyttöönsä.

Korkeakouluvierailut. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa osana ohjausprosessia korkeakouluvierailut vuoden 2022 aikana. Vierailuun kytketään sopimuskauden välitarkastelu. Korkeakouluvierailut rakentuvat vuoropuhelulle, jonka tavoitteena on korkeakoulujen strategisen työn tukeminen ja strategian toimeenpanon seuranta. Vierailujen yksityiskohdista sovitaan korkeakoulujen kanssa vuoden 2021 aikana.

Seminaarit. Ministeriöllä on valmius osallistua tai järjestää korkeakoulujen hallitusten puheenjohtajien tai korkeakoulujen rehtoreiden tapaamisia ajankohtaisista, strategisesti merkittävistä aiheista. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon kevätseminaari pidetään Espoossa Aalto-yliopistossa 4.6.2019 ja syksyn seminaari Jyväskylässä Jyväskylän yliopistossa 28.-29.11.2019.

Sopimusvalmistelun rinnalla ministeriö valmistelee yhteistyössä korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa erityisesti hallitusohjelman korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision kehittämisohjelmien edellyttämiä toimenpiteitä. Erityisesti TKI-politiikassa ja jatkuvan oppimisen edistämässä on tarpeen vahvistaa tavoitteiden ja päätösten johdonmukaisuutta muiden hallinnonalojen kanssa. Keskeiset toimenpiteet ja näihin liittyvä valmistelu ovat esillä korkeakoulun strategisen ja operatiivisen johdon kokouksissa, alakohtaisissa kokouksissa ja teemakohtaisissa seminaareissa.

Rahoitus

Huhtikuussa 2019 julkistetun teknisen julkisen talouden suunnitelman vuosille 2020–2023 perusteella pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukainen indeksien jäädyttäminen loppuu vuoden 2019 jälkeen. Tekninen julkisen talouden suunnitelma on pohja sekä hallitusohjelmaneuvotteluihin että seuraavalle julkisen talouden suunnitelmalle, josta eduskuntavaalien jälkeinen uusi hallitus päättää syksyllä 2019.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee korkeakoulujen sopimuskauden väli vuosien rahoituspäätökset voimassa olevien rahoitussäädösten ja kauden 2021–2024 sopimuksen pohjalta. Väli vuosina ei tehdä erillistä sopimusta, ellei tähän ole erityistä tarvetta. Rahoituksen pohjalaskelma päivitetään uusimmilla tilastotiedoilla ja rahoitus

¹ Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (1129/2014) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141129>
Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä (117/2019) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190117>

² Valtioneuvoston asetus yliopistoista (2009/770) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090770>
Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä (119/2019) <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190119>

³ <https://vipunen.fi/fi-fi>

kirjataan tarvittavin erittelyin ministeriössä vuodenvaihteessa tehtävään rahoituspäätökseen. Korkeakouluille toimitetaan lisäksi yksityiskohtaisempi erittely perusrahoituksen muodostumisesta. Alustava tieto seuraavan vuoden rahoituksesta toimitetaan korkeakouluille vuosittain kesäkuussa rahoitusmalli-indikaattorien perustietojen valmistuttua ja tarvittaessa hallituksen annettua seuraavaa vuotta koskevan talousarvioesityksensä eduskunnalle alkusyksystä. Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisee korkeakoulujen rahoituksen indikaattorikohtaiset osuudet ja euromäärät rahoituspäätösten valmistumisen jälkeen.

Strategiaperusteinen rahoitus. Ministeriö on sopimuskauden välitarkastelun yhteydessä kohdentanut korkeakouluille kaiken vuosille 2017–2020 varatun strategiarahoituksen. Kehytlisäyksen perusteella vuodelle 2020 mahdollisesti tulevasta liikkumatilasta päätetään erikseen.

Strategiaperusteista rahoitusta uudistetaan kaudelle 2021–2024 siten, että korkeakoulun omalle strategiatyölle tulee vahvemmat tulevaisuussuuntautuneet kannusteet ja strategiaperusteisen rahoituksen läpinäkyvyys lisääntyy.

Strategiaperusteinen rahoitus jakautuu kahteen osioon sisältäen ohjelm pohjaisen osuuden ja korkeakoulujen omaa strategiaa ja uudistumista tukevan osuuden, joista pääpaino on jälkimmäisellä osuudella.

Ohjelm pohjaisella osiolla edistetään hallitusohjelmasta ja valtioneuvoston tavoitteista lähteviä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita. Ohjelmat tukevat korkeakoulujen pitkäjänteistä kehittämistyötä ja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n tavoitteita.

Korkeakoulujen strategiaa ja uudistumista tukeva osuus perustuu korkeakoulukohtaiseen strategiatyöhön ja sen keskeisiin painopisteisiin ja vahvuuksiin sekä korkeakoulun profiloitumiseen. Osuus kohdennetaan korkeakoulujen vuosien 2021–2030 strategioiden pohjalta. Kymmenvuotisella strategiakaudella ja strategisen rahoituksen näkymällä yli kauden 2021–2024 mahdollistetaan korkeakouluissa toiminnan pitkäjänteinen ja kunnianhimoinen kehittäminen.

Rahoituksen perusteissa huomioidaan korkeakoulun strategiaa toteuttavat sekä sen toimintaa ja rakenteita uudistavat keskeiset toimenpiteet kuten vahvuusalueisiin, profiloitumiseen, osaamiskeskittymiin ja kansainvälisiin kytkentöihin ja yhteistyöhön. Rahoitusosuudesta sovitaan ministeriön ja korkeakoulujen välillä vaiheistetussa, vuorovaikutteisessa prosessissa, jolla edistetään korkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä strategioiden valmistelussa ja toimeenpanossa. Korkeakoulujen strategiatyötä tuetaan vahvistaen keskustelua korkeakoulujen kesken sekä korkeakoulujen ja sidosryhmien välillä.

Sopimusvalmistelu aikataulu ja vuoden 2019 toiminnan raportointi

Seuraavana on kuvattu sopimusvalmisteluprosessien keskeisimmät vaiheet ja näiden aikataulu. Ministeriö tarkentaa sopimuskauteen 2021–2024 valmistautumista uuden hallituksen ohjelman hyväksymisen ja valtakunnallisen koulutustarve-ennakoinnin valmistumisen jälkeen alkusyksystä 2019. Tarkennettu ohje sisältää

- hallitusohjelmasta johdetut kehittämislinjaukset,
- luonnoksen korkeakoulujen tavoitetilaksi 2030,
- valtakunnallisen lähtökohdan korkeakoulujen tutkintotavoitteiden valmistelulle sekä

- ehdotuksen yliopistojen valtakunnallisille tehtäville ja lomakkeen, jolla korkeakoulu tiivistää keväällä 2020 strategiansa keskeiset linjaukset strategiaperusteisen rahoituksen vuoropuhelua varten.

Korkeakoulujen tavoitetila 2030, korkeakoulukohtaiset tutkintotavoitteet ja yliopistojen valtakunnalliset tehtävät

Tarkoitus on, että korkeakoulujen tavoitetila 2030, korkeakoulukohtaiset tutkintotavoitteet ja yliopistojen valtakunnalliset tehtävät on sovittu vuoden 2019 loppuun mennessä.

- **Yliopistojen vastaukset valtakunnallisten tehtävien peruskartoitukseen 14.6.2019 mennessä opetus- ja kulttuuriministeriölle** (liite 2).
- Korkeakoulujen tavoitetilaa 2030 ja tutkintotavoitteiden lähtökohtia käsitellään 4.6.2019 korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa. Rehtorikokouksessa 18.6.2019 luodaan yhteistä tilannekuvaa muun muassa tutkintotavoitteiden ja korkeakoulujen tavoitetilan 2030 valmistelulle sekä aloitetaan strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmaosuuden valmistelu.
- Ministeriö antaa viimeistään 20.9.2018 mennessä tarkentavan ohjeen, johon sisältyy luonnos korkeakoulujen tavoitetilaksi 2030. Hallitusohjelman, korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 -vision ja Opetushallituksen koulutustarve-ennakoinnin pohjalta ministeriö antaa tarkentavassa ohjeessa myös valtakunnallisen lähtökohdan korkeakoulujen tutkintotavoitteiden valmistelulle ja ehdotuksen yliopistojen valtakunnallisista tehtävistä ja niiden rahoituksesta.
- **Korkeakoulu antaa palautteen korkeakoulujen tavoitetilasta 2030, ehdotuksensa tutkintotavoitteikseen (2021–2024 ja vuodelle 2030) ja yliopistot valtakunnallisiin tehtäviin vastatarjouksensa 11.10.2019 mennessä.**
Keskeisille sidosryhmille järjestään toimintaympäristön muutoksista ja korkeakoulujen tavoitetilasta 2030 kysely loka-marraskuun aikana.
- Saadun palautteen perusteella korkeakoulujen tavoitetilaa 2030 muokataan siten, että siitä voidaan keskustella marraskuussa 2019 korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaarissa ja sopia 10.12.2019 rehtorikokouksessa.
- Määrälliset tavoitteet ja yliopistojen valtakunnalliset tehtävät sovitetaan yhteen ministeriön ja korkeakoulujen välillä vuoden 2019 loppuun mennessä.

Korkeakoulukohtaiset tavoitteet, strategiaperusteinen rahoitus ja vuoden 2019 toiminnan raportointi.

Tarkoitus on, että strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmajohdoinen osuus sovitaan ennen sopimusneuvotteluja. Korkeakoulun strategiaa tukeva osuus sovitaan ministeriön ja korkeakoulun välisessä neuvottelussa. Osa rahoituksesta voidaan sopia yli sopimuskauden. Korkeakoulukohtaisten sopimusten sisältö valmistellaan ministeriön ja korkeakoulun/konsernin kesken kevään 2020 aikana siten, että siitä voidaan päättää viimeistään sopimusneuvotteluissa.

Strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmapohjainen osuus

- Kesäkuun rehtorikokouksen valmistelujen pohjalta ministeriö laatii alustavat perusteet strategiaperusteisen rahoituksen ohjelmaosuuden ohjelmille ja niiden rahoitukselle. Perusteista ja jatkovalmisteluista keskustellaan 9.9.2019 järjestettävässä rehtorikokouksessa.
- Ministeriö ja korkeakoulut valmistelevat syksyn aikana ohjelmien tarkemman sisällön hallitusohjelman ja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n toimeenpanoon liittyvät toimenpiteet sekä rahoituksen kohdentamisperiaatteet.
- Tavoitteena on, että ohjelmiin ei tule hankerahoitushakua, vaan ministeriö päättää rahoituksesta yhdessä valmistellun kriteeristön ja korkeakoulujen toimenpiteisiin sitoutumisen perusteella.
- Ministeriö valmistelee päätöksen ohjelmaperusteisesta osuudesta helmikuun 2020 aikana. Ohjelmista, jotka edellyttävät pidempää valmistelua, voidaan sopia myös kevään 2020 jälkeen.

Korkeakoulukohtainen strategiatyö: Strategialähtöiset sopimussisällöt ja korkeakoulun strategiatyötä tukeva osuus strategiaperusteisessa rahoituksessa

- Korkeakoulujen välisen vuorovaikutteisen prosessin mahdollistamiseksi ja kokonaiskuvan muodostamiseksi korkeakoulu toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle **16.8.2019 mennessä korkeakoulun operatiivisen johdon tiivistyksen strategiavalmistelussa esiin nousseesta tahtotilasta, mihin suuntaan korkeakoulua halutaan kehittää**. Ministeriö ei odota, että kyseessä on vielä lopullinen näkemys korkeakoulun tahtotilasta.
- Yhteistä keskustelua korkeakoulujen strategisista valinnoista, niiden toteuttamismahdollisuuksien arviointiperusteista ja avautuvista yhteistyömahdollisuuksista käydään 9.9.2019 pidettävässä rehtorikokouksessa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö toivoo, että korkeakoulut jatkavat osana strategiaprosessiaan keskinäistä valmistelua toiminnan suuntaamisesta, alakohtaisista kehittämistoimista ja työnjaosta. Lähtökohta on, että korkeakoulu(t) on päätöksillään sitoutunut ratkaisuihin alkuvuodesta 2020, siten ne voidaan ottaa huomioon kevään 2020 sopimusneuvotteluissa.

Korkeakoulun tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle *sopimusneuvotteluaineisto 14.2.2020 mennessä*:

- Vuoden 2030 loppuun ulottuva korkeakoulun hallituksen hyväksymän strategia
- Korkeakoulu tekee strategiansa pohjalta KOTA:n sopimus pohjaan ehdotuksen sopimukseen sisällytettävistä:
  - korkeakoulun strategiset valinnat, profiili ja vahvuusalat
  - korkeakoulun strategiaa tukevat toimenpiteet ja niiden etenemisen seuranta indikaattoreineen
  - ehdotus korkeakoulun strategiaperusteisesta rahoituksesta
- Lomakepohjaan tiivistys korkeakoulun strategian keskeiset toimeenpanoa koskevat linjaukset korkeakoulun strategiaa ja uudistumista tukevan strategiaperusteisen rahoituksen vuoropuhelua varten.
- KOTA:n raportointipohjaan tiivis raportointi sopimuskauden 2017–2020 keskeisten kehittämistoimenpiteiden etenemisestä.

Korkeakoulujen ehdotuksen pohjalta laadittu opetus- ja kulttuuriministeriön **sopimustarjous toimitetaan korkeakouluille viimeistään kolme viikkoa ennen neuvottelua ja korkeakoulu antaa tähän vastineensa viimeistään viikkoa ennen neuvottelua.**

Vuosittaiset raportointivelvoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriötä on informoitava kunkin vuoden aikana toimeenpantavista uudistuksista, joilla on merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Ammattikorkeakoulujen tulee lisäksi informoida opetus- ja kulttuuriministeriötä hyvissä ajoin omistuspuheen suunnitelluista ja toteutuneista muutoksista.

Korkeakouluja pyydetään toimittamaan tilinpäätösasiakirjansa opetus- ja kulttuuriministeriöön välittömästi niiden vahvistamisen jälkeen.

Kaikki aineisto toimitetaan ministeriöön sähköisesti käyttäen KOTA -tietojärjestelmää. Korkeakoulujen sopimuksiin sisältyvien strategiaa tukevaa tukevien toimenpiteiden kooste ja raportit sopimustavoitteiden toteutumisesta ovat julkisesti saatavilla opetus- ja kulttuuriministeriön internetsivustolla.

Korkeakoulut toimittavat opetus- ja kulttuuriministeriön edellyttämät tilastotiedot vuodelta 2019 tätä koskevien erillisohjeiden mukaisesti. Tiedonkeruun tarkemmat ohjeet, rahoitusmalli-indikaattorien tilastojulkistusten ja tietojen tarkastusprosessin vuosikellot vuonna 2020 ja korkeakoulujen taloushallinnon koodiston mahdolliset päivitykset toimitetaan korkeakouluille erillisellä kirjeellä loppuvuodesta 2019.

Lisätietoja antavat tarvittaessa:

- opetusneuvos Jorma Karhu (erityisesti yliopistot), puh. 0295 3 30139 (jorma.karhu@minedu.fi), opetusneuvos Maarit Palonen (erityisesti ammattikorkeakoulut) puh. 0295 3 30243 (maarit.palonen@minedu.fi) ja opetusneuvos Ulla Mäkeläinen puh. 0295 3 30223 (ulla.makelainen@minedu.fi)
- opetusneuvos Jukka Haapamäki puh. 0295 3 3008 (jukka.haapamaki@minedu.fi) ja opetusneuvos Kaisu Piironen puh. 0295 3 30359 (kaisu.piironen@minedu.fi) (KOTA-tietojärjestelmän ja Vipunen-tietovaraston tekniset kysymykset)

Ylijohtaja

Tapio Kosunen

Opetusneuvos

Jorma Karhu

Liitteet	Liite 1 Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisen sopimuksen rakenne kaudella 2021–2024 Liite 2 Ohje yliopistojen kauden 2017–2020 valtakunnallisten tehtävien perustietojen ilmoittamiseksi Liite 3 Korkeakoulujen kauden 2021–2024 sopimusvalmisteluun liittyviä kokouksia ja seminaareja vuonna 2019 sekä keskeiset aineistojen toimitusajankohdat
Jakelu	Yliopistot Ammattikorkeakoulut
Tiedoksi	Erityisavustaja Emmi Venäläinen Erityisavustaja Daniel Sazonov Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen Suomen Akatemia Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Suomen Ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry OKM/Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan sekä lukiokoulutuksen osasto OKM/Talousyksikkö